

cywilizacji starożytnego Wschodu

KOŁO

Wynalezienie koła pozwoliło budować wozy, co usprawniło transport ciężkich rzeczy.

Żagiel umożliwił żeglowanie po morzach i rzekach.

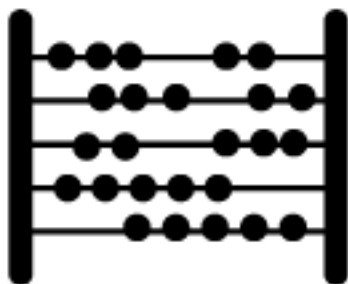

PISMO

Starożytnej cywilizacji Sumerów zawdzięczamy między innymi istnienie pisma. Jest to niewątpliwie największe osiągnięcie tamtej epoki. Pismo pozwoliło mieszkańcom przekazywać informacje także utrzymywać. Znaki odciskano na glinianych tabliczkach za pomocą zaostrej trzciny.

LICZENIE

Opracowany system liczenia jest do dziś wykorzystywany na przykład do liczenia czasu. Zgodnie z założeniem godzina dzieli się na 60 minut a minuta na 60 sekund.

KOŁO GARNCARSKIE

Cywilizacja Sumerów odkryła także koło garncarskie, które pozwoliło nadawać naczyniom odpowiednie kształty.

Porównanie dwóch religii starożytnych:

Egipcjan i Żydów

EGIPCJANIE

Politeizm czyli wiara w wielu bogów cechowała Egipcjan. Uważali oni, że za niektóre zjawiska przyrodnicze odpowiedzialni byli bogowie. I tak bogiem słońca był Re. Był uznawany za ważniejszych bogów. Bóg śmierci to Ozyrys. Na cześć bogów budowane wielkie świątynie, w których miejscowa ludność składała ofiary z płodów rolnych, rzemieślniczych a także kosztowności. W świątyniach odprawiano także obrzędy religijne przez ówczesnych kapłanów. Miało to na celu uzyskać przychyłość bóstw. Egipcjanie wierzyli także w życie pozagrobowe. Uważali, że po śmierci ciało człowieka jest zamieszkiwane przez ludzką duszę.

ŻYDZI

Religia Żydów zaś zwana judaizmem, to wiara tylko w jednego boga określanego przez Żydów jako Jahwe, który wg wierzeń pozostawał wszechmocny, niewidzialny i wszechobecny. W judaizmie Bóg nakazał czcić tylko siebie i nie uznawać innych bogów.

EGIPCJANIE

W Egipcie bardzo wyraźny był podział społeczeństwa. A obowiązki wynikały z ich pozycji. Im wyższa pozycja miał człowiek, tym więcej przywilejów posiadała tym samym mniej obowiązków. Na samym dole hierarchii znajdowali się niewolnicy czyli byli jeńcy wojenni, których codzienność wypełniała służba u zamożnych Egipcjan. Nie byli oni tak liczną grupą jak chłopci. Zajmowali się uprawą ziemi, budowaniem i oczyszczaniem kanałów nawadniających a także wznosili piramidy. Z chłopów a także z rzemieślników wywodzili się żołnierze, którzy bronili Egiptu przed najeźdźcami. Rzemieślnicy byli odpowiedzialni za wytwarzanie narzędzi, ceramiki czy codziennych przedmiotów. Nieliczną grupę stanowili urzędnicy. Potrafili oni czytać i pisać i byli bezpośrednio pod faraonem. Również kapłani doradzali faraonowi i należeli do najbardziej wykształconych ludzi w społeczeństwie. Prowadzili szkoły oraz obserwacje. Królem Egiptu był faraon. Miał władzę nieograniczoną. Sam ustalał prawo, które jego nie obowiązywało.

فخرام الحب

Co nazywamy w Rzymie **REPUBLIKĄ** a co **CESARSTWEM** ?

Czym się różnią od siebie?

Po wypędzeniu ostatniego króla w 509 p.n.e. i zlikwidowaniu monarchii w Rzymie został wprowadzony ustrój **republiki**. Oznaczało to, że państwo rzymskie było dobrem wspólnym wszystkich mieszkańców. Urzędnicy byli wybierani przez ludność podczas zgromadzenia ludowego. W zgromadzeniu mogli brać udział wszyscy obywatele Rzymu (mężczyźni). Okres kadencji czyli sprawowania władzy trwał rok.

Głównym organem władzy był jednak senat, który skupiał urzędników wpisanych dożywotnio na listę senatorów. Pieczę nad nimi pełnił Cenzor. Urzędnicy pochodzili z bogatych i znaczących rodów i podejmowali najważniejsze decyzje w państwie. Rządy republikańskie trwały 500 lat.

Cesarstwo tym różniło się od republiki, że cała władza była sprawowana w jednych rękach. Po okresie republiki był to Juliusz Cezar a po jego obaleniu Oktawian August, który samodzielnie sprawował nadzór nad armią, mianował urzędników i zarządzał prowincją.

Osiągnięcia **STAROŻYTNYCH**, co im zawdzięczamy - w dziedzinie sztuki, filozofii, kultury materialnej, wynalazków?

Cywilizacji **EGIPSKIEJ**

zawdzięczamy hieroglify, wzniesienie świątyń i piramid, rozwój matematyki, medycyny w zakresie mumifikacji zwłok i

W starożytnej **GRECJI** narodził się teatr a także prężnie rozwijała się sztuka, malarstwo i rzeźba. Grecy byli także prekursorami filozofii oraz zapoczątkowali Igrzyska Olimpijskie.

Do najważniejszych osiągnięć **Sumerów** można zaliczyć wynalezienie pisma, koła oraz koła garncarskiego i żagla.

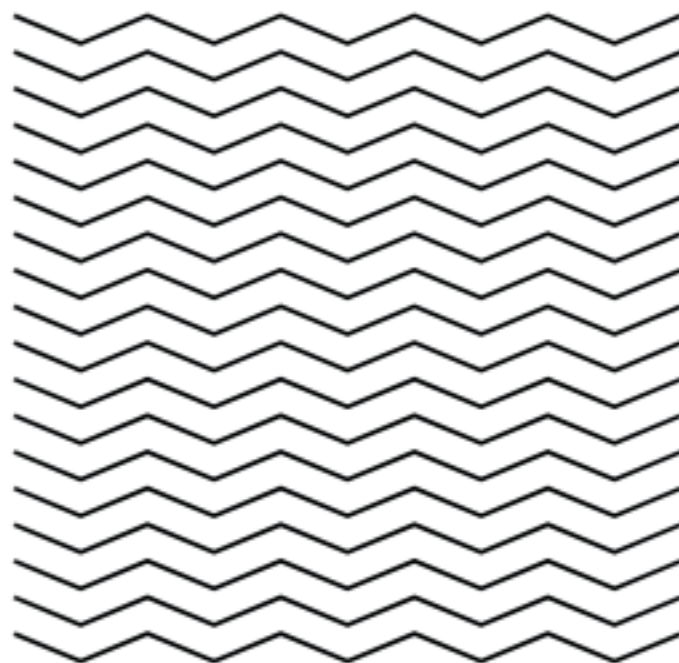
RZYMianie zaczęli tworzyć wodociągi, bazyliki, świątynie, łuki triumfalne i amfiteatry. Rzymianom zawdzięczamy także powstanie prawa.

CHIŃCZYKOM zawdzięczamy własne pismo i kalendarz a także produkcję papieru, porcelany, prochu strzelniczego i jedwabiu. Opracowali też metody druku i receptury lecznicze do

Dlaczego **chrześcijaństwo** stało się religią państwową w Rzymie, choć wcześniej było prześladowane?

Na mocy dokumentu zwanym Edyktem Mediolańskim, który powstał w 313 roku n.e. a którego autorem był panujący wówczas cesarz Konstantyn Wielki zezwolono na swobodne wyznawanie Chrześcijaństwa. Pod koniec IV w n.e. cesarz Teodozjusz zakazał wyznawania innych religii co skutkowało uznaniem chrześcijaństwo główną religią w Imperium Rzymskim.

W jaki sposób powstała cywilizacja **Islam**?

Islam powstał za sprawą **Mahometa** w 622 roku. Wcześniej w 610 roku Mahomet ogłosił, że doznał objawień, które przekazał mu archanioł Gabriel. Za sprawą tego objawienia Mohamet ogłosił się prorokiem czyli wysłannikiem bożym. Twierdził on, że istnieje wyłącznie jeden Bóg Allach, który miał przesądzać o losach każdego człowieka na ziemi i obowiązkiem każdego jest oddanie się woli bożej czyli z arabskiego islam. Wyznawcy islamu to **muzułmanie**. Z początku niewielu mieszkańców było gotowych przejść na islam z czasem jednak islam zaczął zdobywać coraz więcej wyznawców.

Jakie były największe osiągnięcia cywilizacji

bizantyjskiej?

Bizantyjskim uczonym zawdzięczamy **przepisy prawa rzymskiego**, z których wiele z nich obowiązuje do dziś. Bizantyjscy uczeni zbierali i spisywali przepisy prawa rzymskiego dzięki czemu utworzono Kodeks Justyniana. W czasach bizantyjskich rozwijano także inne dziedziny nauki, sztuki czy kultury takie jak matematyka, geografia, historia czy astronomia. W Konstantynopolu zachowało się wiele kopii starożytnych rękopisów.

Dlaczego i w jakich okolicznościach upadło cesarstwo

bizantyjskie?

Cesarstwo bizantyjskie przez stulecia odpierało ataki wrogich najeźdźców takich jak Słowianie, Arabowie i Turcy i to właśnie ci ostatni w roku 1453 roku rozpoczęli oblężenie Konstantynopol, który był atakowany zarówno od strony lądu i od strony morza. Dodatkowo ciężka artyleria burzyła mury. Oblężenie trwało 53 dni i zakończyło się zdobyciem stolicy. W trakcie walk zginął ostatni bizantyjski cesarz, co było kresem istnienia cesarstwa. Był to także koniec epoki średniowiecza a początek czasów nowożytnych.

Reformy i zdobycze **Karola Wielkiego**.

Co zdecydowało o nadaniu mu przydomka „**Wielki**”?

Karol Wielki był następcą Pepina Małego. Całe życie prowadził podboje co w efekcie znacznie powiększyło granice państwa Franków, które obejmowało prawie całe terytorium Europy Zachodniej. Za czasów panowania Karola Wielkiego obszary przygraniczne zaczęto przekształcać w tzw. marchie z margrabiami na czele. Ich zadaniem było obrona państwa przed najezdami. Margrabiowie mieli moc, aby samodzielnie podejmować decyzje wojenne bez zgody władcy dzięki czemu szczytli się wielką niezależnością.

Po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego nastąpiła zapas w rozwoju kultury i sztuki, która za czasów panowania władcy na nowo przeżywała rozkwit. Przy kościołach i szkołach powstawały szkoły, gdzie uczono pisania i czytania głównie w języku łacińskim a także duży nacisk kładziono na znajomość biblii. W 800 roku Karol Wielki został mianowany cesarzem. Sama koronacja oznaczała sojusz między państwem Franków a kościołem katolickim.

Awesome!

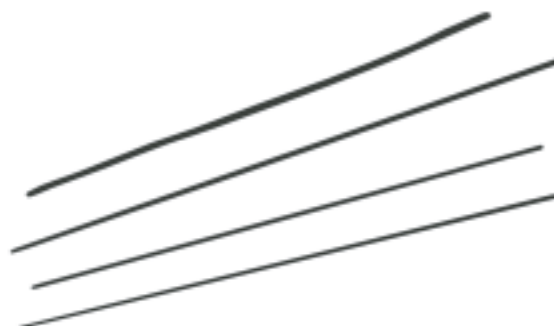

O co spierali się **papieże i cesarze** w XI-XIII w.?

Kto z tego konfliktu wyszedł zwycięsko?

Okolo X wieku zaczęły narastać różnice między chrześcijanami obrządku wschodniego i zachodniego. Rywalizowali ze sobą papież i patriarcha Konstantynopola. Ponadto pojawił się konflikt władzy świeckiej z Kościołem katolickim dotyczący prawa wyboru dostojników kościelnych głównie biskupów, których do tej pory mieli prawo wybierać cesarz oraz królowie. Dawało im to władzę nawet nad papieżem.

Kiedy na czele kościoła stanął Grzegorz VII w drugiej połowie XI w dążył do reformy kościoła a tym samym wyzwolenia duchowieństwa spod władzy świeckiej. W odpowiedzi cesarz Henryk IV nakłonił niemieckich biskupów do buntu co skutkowało rzuceniem klątwy na Cesarza przez Grzegorza.

KLĄTWA

Klątwa oznaczała, że poddani mogli wypowiedzieć mu posłuszeństwo. W konsekwencji w 1077 roku cesarz udał się do Włoch, gdzie okazał pokorę a ten zgodził się cofnąć klątwę. Odbyło się to po tym, jak papież nakazał czekać trzy dni boso pod murami zamku. Po powrocie do Niemiec Henryk rozprawił się z buntownikami a następnie udał się do Włoch aby wygnać z Rzymu Grzegorza VII.

Dlaczego doszło do **wypraw krzyżowych** w XI w.?

Jakie miały one skutki dla Europy?

Do wypraw krzyżowych doszło na skutek papieskiego wezwania w 1095 roku. **Papież Urban** zwrócił się z apelem o wyzwolenie Ziemi świętej z rąk Turków. Do walki z muzułmanami ruszyli rycerze z Francji, Włoch, Niemiec i Anglii oraz chłopci. Pierwsza krucjata wyruszyła w 1096 roku. Po drodze kilkanaście razy toczyli bitwy z Turkami. Do Jerozolimy wojska dotarły dopiero po 3 latach a miasto zostało zdobyte po 40 dniowym oblężeniu. Na opanowanych terenach powstało Królestwo Jerozolimskie. Ponieważ muzułmanie nie pogodzili się z porażką, wojny trwały ok 200 lat. Zorganizowano łącznie 7 krucjat. Ostatecznie walki zakończyły się wyparciem chrześcijan z Palestyny.

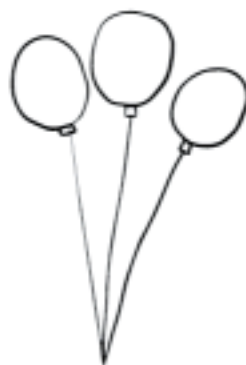
Jaką rolę odgrywało w średniowieczu

rycerstwo?

Na czym polegał system lenny?

Rycerze odgrywali bardzo ważną rolę w społeczeństwie ochraniając państwo przed najazdami oraz broniąc mieszkańców. Idealny rycerz powinien potrafić walczyć oraz charakteryzować się odwagą, dyscyplinowaniem, siłą czy wysokim progiem odporności na ból. Ponadto wg kodeksu honorowego powinien być szlachetny oraz prawdomówny.

W średniowieczu wszyscy wolni ludzie byli objęci systemem zależności lennych, czyli służby wasali seniorom, najczęściej w zamian za nadaną ziemię.

Porównaj warunki życia w średniowieczu na Gdzie żyło się trudniej?

wsi i w mieście?

Bez względu na to, czy życie toczyło się na wsi czy w mieście, ówczesne domy nie miały dostępu do bieżącej wody. Ścieki i nieczystości były w mieście wylewane bezpośrednio na ulicę, co przyczyniało się do powstawania epidemii. Drewniana zabudowa miejska sprzyjała częstym pożarom na skutek których traciło życie wielu mieszkańców. Ludzie mniej zamożni mieszkali w mieście w skromnych parterowych domach pozbawionych wygód. Jedynie patrycjusze mieszkali w murowanych kamienicach w okolicach rynku. Życie na wsi było ciężkie. Chłopi zajmowali się uprawą ziemi. Hodowali także woły, świnie, drób oraz owce.

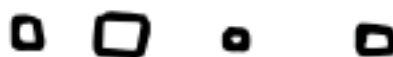

Czy słusznie średniowiecze uchodzi za okres **ciemnoty i zacofania**?

średniowiecze aż do **XIX** w uznawane było za okres ciemnoty i szarości życia. Epokę upadku kultury dorobku antycznego. Średniowiecze dało jednak początek wielu dziedzinom życia, które w późniejszych epokach były rozwijane. W średniowieczu odkryto wiele wynalazków, które przyczyniły się do lepszego rozwoju ludzkości. Nastąpił znaczny wzrost i rozwój miast, cywilizacji miejskiej a także rozkwit **budownictwa kamiennego i ceglanego**. Opatentowano **okulary, szkło weneckie, zegary mechaniczne, broń palną i papier** zastępujący poprzednio używane pergamin i zwoje papirusu. W średniowieczu znacząco rozwinęła się **sztuka romańska, gotyk oraz malarstwo**.

yes!

Dlaczego Mieszko I przyjął **chrzest**? Czy to była dobra decyzja?

Mieszko uważał przyjęcie Chrztu za niezbędny krok, aby umocnić swoją pozycję. Do przyjęcia Chrztu przyczyniły się Czechy, na tamten czas sojusznik. Porozumienie to rozbiło przymierze Czech z plemionami Wielełów. Przyjęcie chrztu oznaczało przyjęcie chrześcijaństwa w kraju. W 968 r powstało pierwsze biskupstwo na czele którego stał biskup Jordan. Zaczęto budować kaplice i kościoły. Przyjęcie chrztu wzmocniło pozycję kraju w Europie i przyczyniło się do jego rozwoju kulturalnego.

Dlaczego **zjazd gnieźnieński** uznano za ważne wydarzenie w historii Polski?

W 1000 roku cesarz Otton III odbył pielgrzymkę do grobu św Wojciecha. Spotkał się tam z Bolesławem Chrobrym. Podczas zjazdu gnieźnieńskiego ogłoszono utworzenie arcybiskupstwa w Gnieźnie i trzech biskupstw - w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu. Od tej pory Arcybiskup mógł koronować władców. Od tej chwili Polska umocniła swoją pozycję w Europie. Podczas zjazdu zaproponowano także plan zjednoczenia Europy.

Jakim królem był **Mieszko I**?

Mieszko I był bardzo dobrym władcą. Był pierwszym historycznym władcą Polski. Mieszko zjednoczył ziemie polskie. Poprzez podbicie śląska czy części Pomorza zachodniego podwoił państwo. Mieszko rozbudował także grody obronna i wznosił kościoły. W 996 r. Mieszko przyjął Chrztę Polski przez co kraj zaczął się liczyć w cywilizacjach Europejskich.

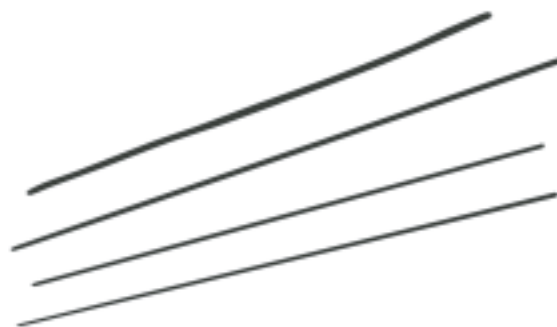

Na czym polegał kryzys państwa polskiego po śmierci

Bolesława Chrobrego?

Mieszko II został królem po śmierci Bolesława Chrobrego w 1025 roku. I choć kontynuował politykę ojca Polska była najeżdżana przez wrogów. W czasach panowania Mieszka utracone zostały w 1031 roku Miłsko, Łużyce oraz Grody Czerwińskie w skutek starcia z połączonymi siłami cesarstwa na zachodzie i Rusi na wschodzie. Dodatkowo władzę udało się przejąć Bezprymowi. Mieszko II zmuszony był uciekać z kraju. Po zabójstwie Bezpryma Mieszko powrócił do kraju i powtórnie objął władzę. Korony jednak nie odzyskał. Po jego śmierci doszło do licznych zamieszek. Lud pragnął przywrócenia pogaństwa w wyniku czego Polska straciła Mazowsze i Pomorze Gdańskie. Kryzys doprowadził do chwilowego rozpadu państwa.

Czy **Bolesław śmiały** był dobrym władcą?

Bolesław śmiały był z pewnością władcą odważnym. Prowadził bardzo aktywną politykę międzynarodową. Dążył do uniezależnienia się od zagranicznych sąsiadów a także umacniał swoją władzę. Odbywał wiele wypraw wojennych. Udało mu się odzyskać od Rusi Grody Czerwieńskie a także walczył z Czechami. Poprzez włączenie się w konflikt między papieżem Grzegorzem VII a cesarzem Henrykiem IV Bolesław doprowadził do przywrócenia arcybiskupstwa w Gnieźnie co skutkowało wówczas koronacją Bolesława na króla w 1076 roku. Bolesław był bardzo hojny dla Kościoła.

Jakim problemom musiał stawić czoła **Bolesław Krzywousty** podczas swojego panowania?

Bolesław Krzywousty był synem Władysława Hermana, ówczesnego władcy. Z powodu nieudolności panującego króla władzę w kraju próbował przejąć Sieciech. Rozgniewani bracia Władysław Herman, Bolesław Krzywousty i Zbigniew pokonali armię Sieciecha i wymusili na ojcu podział kraju. Bolesław otrzymał Małopolskę i śląsk. Po śmierci Władysława pozostali bracia toczyli między sobą wojnę o resztę kraju. Cztery lata walk skutkowało zwycięstwem krzywoustego wypędzeniem z kraju Zbigniewa. Niestety osłabiony walkami wewnętrznymi kraj nie był w stanie bronić się przed atakami z zewnątrz. Niemiecki król i późniejszy cesarz przy wsparciu brata Zbigniewa najechali na Polskę w 1109. Żołnierzom udało się zatrzymać najazd.

Czy **Bolesław Krzywousty** podjął dobrą decyzję dzieląc swoje państwo pomiędzy synów?

Nauczony doświadczeniem Krzywousty aby uniknąć kolejnej bratobójczej wojny domowej po swojej śmierci sporządził testament, w którym po swojej śmierci postanowił podzielić między swoich synów państwo polskie. Ustanowił także zasadę senioratu. Oznaczało to, że najstarszy syn miał piastować funkcję seniora a co za tym idzie sprawować władzę nad pozostałymi braćmi. Senior miał prawo wypowiadać wojnę. Testament Krzywoustego nie uchronił Polski przed wojnami domowymi, które wybuchły krótko po jego śmierci.

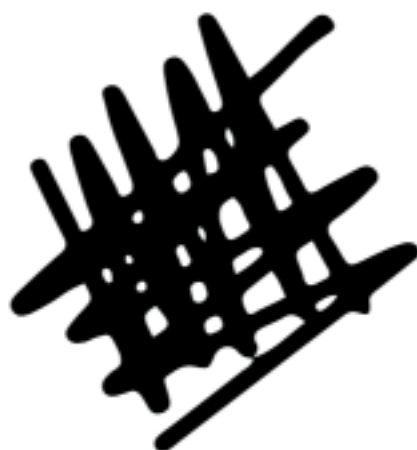
Awesome!

Dlaczego Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków na swoje ziemie? Czy postąpił mądrze?

Konrad Mazowiecki władał Mazowszem i Kujawami na początku XIII wieku. Był on także mocno zaangażowany w rywalizację o tron królewski. Jego ziemie często były atakowane przez Prusów. Konrad Mazowiecki sprowadził na swoje ziemie krzyżaków, udostępniając im siedzibę na ziemi chełmińskiej aby bronili Mazowsza oraz Kujaw przed Prusami. Także chrystianizacja ludu była celem umieszczenia krzyżaków na ziemiach polskich. W konsekwencji krzyżacy podbili ziemie pruskie i zaczęli tworzyć niezależne państwo krzyżackie, które stało się zagrożeniem dla osłabionej rozbiem dzielnicowym Polski.

Jak zmieniła się Polska w czasie **rozbitcia dzielnicowego** w XII-XIV wieku?

Okres rozbitcia dzielnicowego miał miejsce po śmierci Bolesława Krzywoustego. Przyczyną była rywalizacja o dominację w wyniku czego następowały rozbitcia na małe księstwa. Okres rozbitcia dzielnicowego trwał 200 lat podczas których granice państwa zmieniały się często. Bardzo często władcy jednoczyli dwie lub więcej dzielnic, inni rozbijali na mniejsze.

Po śmierci Bolesława Krzywoustego podział wyglądał następująco:

- **Mieszko stary** rządził w Wielkopolsce przy czym kilkakrotnie przejmował władzę w Krakowie.
- **Bolesław Kędzierzawy** otrzymał Mazowsze a później przejął władzę nad Piastami.
- **Kazimierz Sprawiedliwy** nie miał żadnej dzielnicy. W wieku 39 lat przejął władzę w Krakowie.
- **Władysław Wygnaniec** zanim uciekł z kraju po przegranej wojnie władał śląskiem.
- **Henryk Sandomierski** rządził do swojej śmierci Sandomierzem. Później dzielnica została podzielona na braci.

Z czasem ziemie polskie coraz bardziej były podzielone. Najbardziej było to widoczne na śląsku, który dzielił się na **10 księstw**. Znacznie osłabiło to kraj a część ziem znalazła się w granicach innych państw.

- **Pomorze zachodnie** zdobyte przez Krzywoustego został dołączony do Niemiec.
- **Pomorze gdańskie** stało się niezależnym księstwem.

Jak doszło do **zjednoczenia** państwa polskiego?

Kto odegrał w tym dziele główną rolę?

Władysław Łokietek podjął pierwszą próbę zjednoczenia Polski krótko po śmierci Przemysława II. Na drodze stanął mu wówczas czeski król Wacław II, który objął w 1300 r. królestwo w Polsce. Łokietek został wygnany jednak wrócił i przy wsparciu węgier oraz polskich rycerzy objął w 1306 r. Małopolskę, Kujawy i Pomorze, ziemię Seradzko-łęczycką. W czasie konfliktu z biskupem Krakowskim zostało zaatakowane przez Brandemburczyków Pomorze Gdańskie, które w ostateczności zagarnęli dla siebie udzielający wsparcia Łokietkowi Krzyżacy. Władzę w Wielkopolsce udało się ostatecznie odzyskać w 1314. W 1320 r. Łokietek koronował się na króla Polski.

Dokonania **Kazimierz Wielkiego** w dziedzinie polityki

wewnętrznej lub zagranicznej.

Kazimierz prowadził politykę dyplomatyczną. W trakcie swojego panowania zawarł pokój z krzyżakami, na mocy którego odzyskał Kujawy i ziemię dobrzyńską ale stracił Pomorze gdańskie. Przyłączył natomiast Rusię Halicką. Państwo polskie za panowania Kazimierza Wielkiego powiększyło swoje terytorium dwukrotnie. Aby skuteczniej chronić granic wybudowano 50 zamków.

O Kazimierzu Wielkim mówi się, że **zastał Polskę drewnianą a zostawił murowaną.**

Kazimierz Wielki powiększył terytorium Polski, wzmocnił Królestwo, Polska za jego panowania stała się bogata i silna. Do tego zapewnił szacunek na arenie międzynarodowej. Kazimierz Wielki prowadził politykę pokojową i bardzo zależało mu na tym, aby zapewnić bezpieczeństwo w kraju. Za jego panowania powstało wiele zamków obronnych, które były wznoszone wzdłuż granic Polski. Mówi się, że Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą a zostawił murowaną. Za panowania Kazimierza Wielkiego powstało wiele wsi i miast. Król wspierał także osadnictwo.

Dlaczego doszło do zawarcia **unii polsko-litewskiej**? Jakie korzyści z tej decyzji miało każde z tych państw?

Porozumienie polsko-litewskie zostało podpisane w 1385 r. Głównym jego założeniem było **wzmocnieni obrony przed Krzyżakami** poprzez sojusz dwóch Państw, Polski i Litwy. Litwa zobowiązała się odzyskać ziemię utraczoną przez Polskę, między innymi Pomorze Gdańskie zgarnięte przez zakon a także przyjąć Chrzest dzięki czemu przestała być celem Krzyżaków. Unia polsko-litewska dała też początek panowania dynastii Jagiellonów. Sam Jagiełło po przyjęciu Chrztu otrzymał imię **Władysław**.

Jak zmieniła się Polska pod panowaniem Jagiellonów w XIV i XV w.

Pod panowaniem Jagiellonów udało się odzyskać utracone wcześniej ziemie, między innymi po wielu latach walk Pomorze Gdańskie wraz z Malborkiem, ziemię Chełmińską oraz biskupstwa warmińskie a wielki mistrz zmuszony został do złożenia hołdu królowi Polski.

Apogeum swojej świetności dynastia Jagiellonów osiągnęła pod koniec XV w. kiedy to władali w czterech państwach: **Polsce, Litwie, Czechach i na Węgrzech,**

Stosunki **polsko-krzyżackie** w XIV i XV w. Co zdecydowało o tym, że zmienił się układ sił pomiędzy tymi dwoma państwami?

W XIV wieku wojnę z zakonem krzyżackim prowadził Władysław Łokietek. Utracił wówczas Pomorze Gdańskie, Ziemię Dobrzyńską i Kujawy. Ziemię Dobrzyńską i Kujawy odzyskał Kazimierz Wielki kosztem zrzeczenia się praw do pomorza i ziemi chełmińskiej. Do decydującej bitwy doszło pod Grunwaldem. Zakon Krzyżacki stracił wówczas w wyniku przegranej wojny swoją przewagę nad Państwem polskim. Sam Zakon przegrywał kolejne wojny z Polakami. W wyniku wygranej rycerstwo polskie zyskało sławę. Wzrosło także znaczenie Polski i Litwy w Europie. Krzyżacy zaś stracili Wielkiego Mistrza. Polska odzyskała ziemię Dobrzyńską a Litwa Żmudź. W bitwie brało udział ponad 50 tys uczestników. Wielki książę Witold oraz Władysław Jagiełło dowodzili armią polsko-litewską. Do kolejnej wojny z zakonem krzyżackim doszło w czasach panowania Kazimierza Jagiellończyka. Dopiero po 13 latach podpisano pokój w Torunia w 1466 roku. Na jego mocy polska odzyskała pomorze gdańskie wraz z Malborkiem, ziemię chełmińską oraz biskupstwo warmińskie.

Karol Wielki swój przydomek zawdzięcza dokonaniom.

Jak zmieniała się rola **rycerstwa** w państwie polskim w ciągu XIV i XV w. - pod względem pozycji politycznej, wojskowej i ekonomicznej?

Blisko 100 lat trwał proces tworzenia się **stanu szlacheckiego** w Polsce, co zwiększało przywileje oraz uprawnienia rycerzy.

Za czasów Ludwika Węgierskiego szlachta mogła liczyć na mniejsze podatki. Władysław Jagiełło gwarantował brak możliwości zajęcia majątku szlacheńca bez wyroku sądu.

W XIV i XV w rycerstwo przekształciło się w szlachtę a rycerze stali się posiadaczami ziem. Szlachta także miała wpływ na rządy w państwie. Bez ich zgody król nie mógł ustanawiać żadnych praw.

